

ASPECTE PRIVIND IMAGINEA EVREILOR DIN MOLDOVA ÎN DOCUMENTE ALE AUTORITĂȚILOR ROMÂNE ÎN TIMPUL CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

Florin Stan

Abstract

The article retains several documents or fragments from documents conceived and issued by representatives of the regional Romanian authorities pertaining to the Moldavian Jews during the years of the war, the references of the editors of those documents conducing to the delineation of an image of the Jews from the Moldavian territories, different from the one dissimulated upon the mosaic minority from other Romanian regions.

The concise conclusion that can be detached from the analyses of those papers leads to the acceptance of the generic negative image through which the Moldavian Jews were perceived, their treatment during Antonescu's regime being almost invariably related to the necessity of their strict control, the mosaic people being equated with an unreliable population and a suspect one for the directives of the Romanian policy.

Abordarea oricărui aspect care ține de reprezentarea situației evreilor din România în anii ultimei conflagrații mondiale corespunde unei solicitări multiple din partea cercetătorului. Aceasta pentru că bibliografia temei, deși amplă și cuprinzătoare, nu acoperă încă toate dimensiunile și nuanțele imaginii tragice pe care au cunoscut-o etnicii mozaici. Dacă istoria contemporană a oricărei societăți se studiază mai dificil decât oricare altă perioadă a trecutului, oamenii fiind relativ apropiați de evenimente și tinzând să fie părținitori în judecăți, cu atât mai mult se verifică acest lucru când apare în prim plan alteritatea. Astfel, principiul clasic al studiului istoriei, *sine ira et studio*, se verifică anevoie în cazul contemporaneității. Tocmai din această cauză este necesar ca pentru aproximarea adevărului să se facă uz de cât mai multe surse posibile (documente, memorii, jurnale, presa vremii etc.), oficiale sau personale.

În cele ce urmează expunem câteva documente sau fragmente din acte întocmite de reprezentanți ai autorităților românești din teritoriu cu referire la evreii moldoveni în anii războiului, trimiterile redactorilor acestor acte putând să contureze o imagine a evreilor din ținuturile moldovenești, diferită de cea disimulată asupra minorităților mozaici din alte regiuni românești. Se cunoaște că în urma declanșării operațiilor militare germane împotriva Uniunii Sovietice (*Unternehmen Barbarossa*) la 22 iunie 1941, România a avut o participare activă în cadrul desfășurării forțelor pe frontul de răsărit¹. Din considerente diverse (antisemitismul regimului antonescian, propaganda antievreiască) și în urma declarării războiului ca

¹ Colonel dr. Alesandru D. Dușu, *Locul nostru în război*, la <http://www.itcnet.ro/history/archive/mi2001/current6/mi22.htm>.

fiind „sfânt”, forțele antisovietice înfruntând „hidra bolșevică” și ateismul regimului comunist, autoritățile române au considerat că prezența persoanelor de origine evreiască în proximitatea frontului poate afecta grav desfășurarea unităților implicate în conflict. Prin urmare, autoritățile antonesciene au hotărât strângerea și comasarea evreilor moldoveni fie în ghetouri sau lagăre de concentrare până la organizarea deportării în ținutul Transnistriei, în cazul Basarabiei și Bucovinei de Nord, fie în lagăre politice, precum cel de la Târgu Jiu (unde au fost reținuți numeroși evrei moldoveni suspecți pentru activități comuniste) sau de internare, organizate în cuprinsul Vechiului Regat². În mod special, evreii din Basarabia și Bucovina de Nord, tocmai eliberate de sub ocupația sovietică, au avut parte de un regim punitiv³, în relație cu imaginea creată în vara anului 1940 când trupele Armatei Roșii, care pătrundeau în aceste teritorii românești care fuseseră cedate în urma brutalelor note ultimative sovietice, au fost primite și susținute inclusiv de către minoritari mozaici sau de reprezentanți ai acestora⁴.

Documentele reproduse provin din fonduri ale Arhivelor Naționale ale Republicii Moldova.

Primul document reprezintă o sinteză a atitudinii evreilor basarabeni în răstimpul dintre desfășurarea ocupației sovietice din iunie 1940 și momentul eliberării Basarabiei în vara anului 1941, întocmită în octombrie 1941 în cadrul Biroului Poliției de Siguranță de pe lângă Chestura Poliției Chișinău, răspuns la o solicitare a Prefecturii Județului Lăpușna. Interesant este faptul că imaginea negativă care se aplică aici evreilor se referă la persoanele sărace ale comunității, acestea fiind cele

² Ottmar Trașcă, *Situația evreilor din România în vara anului 1941. Un raport diplomatic inedit al Legației maghiare din București*, în Muzeul Vrancei, *Omagiul istoricului Florin Constantiniu*, coordonator: Horia Dumitrescu, p. 398-411.

³ Jean Ancel, *Contribuții la istoria României. Problema evreiască*, vol. I. Partea a doua, 1933-1944, Editura Hasefer, București, 2001, p. 116.

⁴ Despre situația evreilor din Basarabia în timpul celui de-al doilea Război Mondial, în: Radu Ioanid, *Holocaustul evreilor și romilor sub regimul Antonescu. 1940-1944*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Hasefer, București, 2006, p. 138-166, p. 173-261; Jean Ancel, *Op. cit.*, p. 111-229; Paul A. Shapiro, *Evreii din Chișinău. Revenirea autorităților române; ghetizarea și deportarea*, în volumul *Exterminarea evreilor români și ucraineni în perioada antonesciană*, editor: Randolph L. Braham, Editura Hasefer, București, 2002, p. 165-233; Ioan Scurtu, Constantin Hlihor, *Complot împotriva României. 1939-1947. Basarabia, nordul Bucovinei și Ținutul Herța în văltoarea celui de-al doilea război mondial*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1994, passim; Idem, *Anul 1940. Drama românilor dintre Prut și Nistru*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1992, passim; Igor Cașu, *Problema exterminării evreilor în timpul celui de-al doilea război mondial în istoriografia moldovenească post-sovietică*, în volumul *România și Transnistria: Problema Holocaustului. Perspective istorice și comparative*, coordonatori: Viorel Achim, Constantin Iordachi, Editura Curtea Veche, București, 2004, p. 95-124; documente publicate, în: Comisia Internațională pentru Studiarea Holocaustului în România, *Documente*, ediție îngrijită de Lya Benjamin, Editura Polirom, Iași, 2005, doc. 76, 84, 93, 96, 97, 101, 109, 120, 145, 194; Carol Iancu, *Shoah în România. Evreii în timpul regimului Antonescu (1940-1944). Documente diplomatice franceze*, Editura Polirom, Iași, 2001, doc. 1, 62, 76, 79, 91; F. C. E. R./C. S. I. E. R., *Evreii din România între anii 1940-1944*, vol. II. *Problema evreiască în stenogramele Consiliului de Miniștri*. volum alcătuit de Lya Benjamin, Editura Hasefer, București, 1996, passim; *Ibidem*, vol. III. *1940-1942: Perioada unei mari restriți*, partea I, coordonator științific: prof. dr. Ion Șerbănescu, Editura Hasefer, București, 1997, p. 336-371 (doc. 231-263); *Ibidem*, vol. III, partea a II-a, p. 182-196 (doc. 476-484); Idem, vol. IV, *1943-1944: Bilanțul tragediei. Renașterea speranței*, Editura Hasefer, București, 1998, p. 186-212 (doc. 164-187); Matatias Carp, *Cartea Neagră. Suferințele evreilor din România. 1940-1944*. Vol. al III-lea. *Transnistria*, ediția a II-a, Editura Diogene, București, 1996, p. 45-135; C. S. I. E. R., *Martiriul evreilor din România. 1940-1944. Documente și mărturii*, redactor responsabil S. Stanciu, Editura Hasefer, București, 1991, p. 137-217; *Lotul Antonescu în ancheta SMERȘ. Moscova, 1944-1946. Documente din arhiva FSB*, ediție îngrijită de Radu Ioanid, Editura Polirom, Iași, passim.

care au susținut Sovietele, evreii bogați, dimpotrivă, fiind cei care au așteptat revenirea românilor. Justificare obiectivă sau lipsa vigilenței propagandei românești?

Al doilea document conține ordinul circular al Direcției Generale a Poliției nr. 69.075 S. din 24 noiembrie 1941, prin care se solicită verificarea informației după care evreii care urmează să fie deportați, în special cei din Dorohoi, reușesc să înșele vigilența celor care pregătesc deportările, fiind ajutați chiar de către unii militari.

Al treilea document reprodus este un referat al siguranței Chesturii din Chișinău din decembrie 1941 în legătură cu evreul Iosif Broverman, care a fost eliberat dintr-un Lagăr din Vaslui și pentru care se solicita aplicarea măsurilor comune pentru evreii găsiți în Basarabia.

Al patrulea document este un extras dintr-o sinteză asupra istoricului minorităților din orașul Bălți, întocmită de Biroul Siguranței din cadrul Poliției de reședință din Bălți în anul 1943.

Al cincilea document reține constatarea unui fals în privința reproducerii realității, sesizat de agenții siguranței Inspectoratului Regional de Poliție din Chișinău în mai 1943, relativ la prestarea muncii obligatorii de către evreii de pe lângă Compania I Drumuri din Fălești, aceștia desfășurând munca obligatorie conform sarcinilor impuse, contract celor afirmate de agenți ai Poliției din Bălți în două Note informative.

Concluzia succintă care se desprinde din analiza acestor acte conduce la recunoașterea imaginii generale negative cu care erau cunoscuți evreii moldoveni, tratarea acestora în anii regimului antonescian fiind aproape invariabil raportată la necesitatea controlării sau chiar eliminării acestora, mozaicii fiind echivalați cu o populație nesigură și suspectă pentru directivele politicii românești.

* * *

CHESTURA POLIȚIEI CHIȘINĂU BIUROUL POLIȚIEI DE SIGURANȚĂ

Nr. 6.745
16 Octombrie 1941

Către
Prefectura Județului Lăpușna
Loco

La Nr. 7.687/941, avem onoare a Vă facem cunoscut următoarele.

În urma noiei orientări politice a României, încă înainte de 28 Iunie 1940 elementul jidovesc luase o atitudine cu totul refractară Statului.

Elementul jidovesc a format un comitet orășenesc compus din Carol Stainberg, avocat Alexandru Oplate, inginer N. Bivol, Dr. Mihail Brașoveanu și alții care au pregătit masele aderente comunismului – în vederea primirii sovietelor.

Numai grație armatei române care a luat serioase măsuri de pază la 28 Iunie 1940 cu prilejul evacuării, jidanii nu s-au dedat la masacrarea elementului Românesc ce se refugia.

Cu toate acestea în aceeași zi jidanii au jefuit de bagaje pe mulți români cari se îndreptau spre gară. Tot cu acest prilej birarii care majoritatea lor erau jidani s-au ascuns astfel că populația ce se refugia a fost lipsită de mijloace de locomoțiune.

Deasemeni elementele jidovești sau dedat la acte de agresiune contra funcționarilor Statului și trupelor române ce se îndreptau spre Prut, organizându-se în grupuri compacte și atacând cu focuri de arme chiar armata.

În timpul ocupației sovietice elementul jidovesc a fost acela care a lucrat alături de Sovietici în detrimentul Statului Român și a elementului Românesc rămas în Basarabia.

La intrarea trupelor sovietice jidanii și-au arătat bucuria eșindu-le înaintea cu steaguri roșii cu placarde și tablourile conducătorilor U. R. S. S. Le-au aruncat flori și le-au sărit la gâtul soldaților sovietici, sărutându-i și spunându-le: „Bine ați venit, de ne-ați scăpat de jugul Românilor” „22 de ani vam așteptat”, „percepția, jandarmii și poliția”, „cultură”.

În tot timpul ocupației elementul jidovesc s-a pus cu totul în slujba dușmanului, numai dela evrei organele administrative sovietice aveau toate informațiunile ce le trebuiau, denunțurile reale sau inventate la adresa elementului românesc nu au conținut nici un moment din partea lor. Multe suferințe și mii de Români au fost deportați, iar unii executați chiar de N. K. V. D. pe baza denunțurilor făcute de evrei.

Această operă este aproape exclusiv a păturei de jos a elementului jidovesc, care nu a cruțat nici chiar pe coreligionarii lor, jidani înstăriți și cari din cauza invidiei celor săraci au avut sub ocupația sovietică aproape aceeași soartă ca și românii. Jidanii înstăriți dacă nu au fost executați pe loc, după o îndelungată deținere la închisoarea locală au fost deportați. Mulți jandarmi au făcut cereri de repatriere, în care scop au purtat o intensă corespondență cu rudele lor din România.

Reocuparea Basarabiei de România era considerată de jidani înstăriți ca o salvare și nerăbdare în așteptarea aceasta a făcut pe jidanii din pătura de jos să se dea la acte de agresivitate în preajma intrării trupelor române.

Trupele sovietice fiind silite să se retragă, echipe speciale formate din câte 7 jidani și 3 soldați sovietici au incendiat și distrus cu dinamită instituțiile mai însemnate precum și majoritatea caselor evreiești.

Cu acest prilej bande de jidani săraci au devastat tot ce au întâlnit în cale chiar și imobilele coreligionarilor înstăriți. Au jefuit și au dat foc întreprinderilor comerciale și industriale. Astfel sau făcut inutilizabile uzina Electrică, uzina de apă, rețelele de telefon, tramvaele etc.

Întreaga populație a orașului în afară de suburbii, a avut foarte mult de suferit.

Au fost deportați foarte mulți români, au fost executați toți acei ce manifestau idei contrare doctrinei comuniste, sau acei cari au rămas refractari la propaganda comunistă.

Au fost distruse următoarele instituții: Banca Națională, Liceul Militar, Circumscripția I de Poliție, Oficiul P. T. T., Localul Corpului 3 Armată, Inspectoratul de Poliție, Inspectoratul Învățământului, Camera de Comerț.

* * *

**INSPECTORATUL REGIONAL DE POLIȚIE
CHIȘINĂU**

Nr. 13.037

Anul 1941, Decembrie 4

C ă t r e

Poliția de Reședință Bălți

Vi se trimite în copie mai jos ordinul circular al Direcției Generale a Poliției nr. 69.075 S. din 24 Noiembrie 1941, pentru verificarea celor semnalate, iar rezultatul să fie raportat imediat.

INSPECTOR REGIONAL
Stere Papasotir**ȘEFUL SERVICIULUI DE SIGURANȚĂ**
C. Cristescu*Copie.*

Suntem informați că unii din evreii care urmează a fi evacuați spre Bug din Bucovina, Basarabia și Nordul Moldovei, în special cei din județul Dorohoi, scapă de rigorile acestei dispozițiuni prin faptul că fiind ajutați de militarii din garnizoanele respective, se îmbracă în haină militară și sunt încolonați în rândurile unităților ce vin către interiorul țării.

Am onoare a vă ruga să dați dispozițiuni pentru verificarea celor semnalate, iar rezultatul să fie raportat imediat.

p. DIRECTOR
s.s.//indescifrabil

A.N.R.M., *Fond 694, inv. 3, dosar nr. 141, 1941-1942, Direcția Generală a Poliției Bălți, f. 233.*

* * *

CHESTURA POLIȚIEI CHIȘINĂU**Biroul Siguranței**

18 Decembrie 1941

Referat

De către organele noastre a fost găsit numitul Iosif Broverman zis Bordeanu, care umblând prin oraș, având asupra sa un bilet de eliberare din Lagărul de la Vaslui Nr. 4.

Cercetat de noi s-au stabilit următoarele:

Numitul Broverman Iosif este născut în comuna Lăpușna. Jud. Lăpușna, în anul 1917, fiul lui Ilie și Hia, necăsătorit, carte știe, cu serviciul militar făcut în Armata Română la Batalionul M. A. N. din București, origine evreu, de religie mosaică, de profesiune brutar.

Susține că la cedarea Basarabiei era soldat activ în batalionul zis mai sus și în luna August 1940 a trecut Prutul în Basarabia fiind lăsat a veni în regulă de către autoritățile Române.

Venind în comuna sa natală a lucrat la un sovhoz până la data de 9 Iulie 1941 când a fost concentrat de către soviete și trimis pe front la săpat tranșee în comuna Onești-Lăpușna. La un atac dat de trupele sovietice în ziua de 11 Iulie a fost împușcat de acestea în piciorul drept, deoarece ruși veneau din deal iar el se găsea în vale și a încercat a fugi.

În comuna Sofia-Lăpușna s-a predat Regimentului 2 Român și de către această unitate a fost internat în Spitalul dela Vaslui unde a stat patru luni.

Față de cele de mai sus, suntem de părere că numitul ar fi intrat în Comandamentul Militar al Corpului III Armată Chișinău deoarece este evreu de origine pentru a i se aplica regimul comun tuturor evreilor care au fost găsiți în Basarabia.

Comisar Ajutor

A. N. R. M., *Fond 679, inv. 1, dosar nr. 6589, f. 76.*

* * *

POLIȚIA DE REȘEDINȚĂ BĂLȚI

BIROUL SIGURANȚEI

ISTORICUL MINORITĂȚILOR

Evreii

Condițiile favorabile de dezvoltare a comerțului și industriei din orașul Bălți au format din acest oraș un centru de atracție pentru evrei. Orașul Bălți a reprezentat cel mai important oraș din provincie înainte de cedarea Basarabiei, singurul centru cu legături de cale ferată atât cu Vechiul Regat cât și cu celelalte orașe din Basarabia.

Primele elemente evreiești s-au stabilit în orașul Bălți odată cu începerea prigoanei contra acestora din Galiția, găsind condițiuni prielnice de viață, nefiind cu nimic stingheriți în activitatea lor, iar în ultimul timp fiind socotiți pe picior de egalitate cu populația românească, bucurându-se de aceleași drepturi. Numărul lor a crescut fantastic, ajungând să formeze majoritatea populației orașului, numărând în total circa 35.000 din 50.000 de suflete.

(...)

La 28 Iunie 1940 situația asociațiilor evreiești din orașul Bălți era următoarea:

1. *Filiala locală a organizației sioniste*, a cărei centrală pentru Basarabia se afla la Chișinău, care funcționa în Bălți încă din anul 1903. Împărțită în mai multe grupări și secțiuni:

I. Gruparea „*Zeize-Zion*” – fracțiune național-democrată, numită „*Palestina muncitoare*” (din 1917), 70 de membri – Svarț Ițic, președinte, Dubinovschi Ițic și Grinberg Chiva, vicepreședinți. Gruparea avea două secțiuni:

a) „*Gordonia*” (tineretul sionist), din 1928, cu caracter național cultural – 80 de membri, condusă de Avram Dehtear, Moise Gherțberg și Margulis Hună.

b) „*Hașomir-Hașoir*” (organizația tineretului sionist), tot cu caracter național cultural (din 1928), 80 de membri, condusă de Dorfman Slioma, Golțman Iacob și Bronfman Luzer.

II. Gruparea „*Tionim-Chulim*” (Algemeine-Zion) sau centristii – 200 de membri (din 1933). Președinte: Ghidale Lipson.

2. Organizația „*Sioniștilor revizioniști*” – din 1929, cu 58 de membri. Președinte Dr. Leizer Gurfel, vicepreședinte inginer L. Ioffe. Cu:

I. „*Brith-Trumpeldor*” – din 1929 – o secțiune cercetășească sportivă culturală, cu 140 membri. Condusă de un comitet în frunte cu Artur Cleinic.

II. „*Keren-Kaemet*” și „*Keren-Haesod*” (fondul național evreu), cu mii de donatori. Președinte Ghidale Lipson.

3. *Asociația locală culturală a femeilor evreice* – „A. C. F. E.” – din 1929. Președinte Evelina Gherțler.

4. *Societatea de muncă agricolă și meseriași „Ort”* – din 1920, cu 700 de membri. Președinte Luzer Ghik.

5. *Societatea „Hahaluși”* – cu o colonie haluțiană „Masada”, la 4 km de orașul Bălți. Depindea de organizația „*Ehaluș-Morcaz*” din Chișinău. Aici, în permanență circa 100 de tineri bărbați și femei din diferite centre evreiești din țară, unde învățau

munca agricolă, după care erau trimiși în Palestina pentru munca productivă.

Președinte: Aron Brestecico.

6. *Organizația „Macabi”*, organizație sportivă, din 1919. Președinte: Isaia Calic.

7. *Societatea funcționarilor comerciali* – din 1930.

8. *Societatea „OZE”*, cu scop sanitar. 220 de membri.

(...)

9. 15 comitete pentru administrarea sinagogilor și caselor de rugăciune.

10. *Societatea de binefacere „Consiliul general al impozitelor pe cutii”* – din 1927. Președinte: Meer Brestecico.

11. *Banca Evreiască de Emigranți* – din 1921, aparținea Centralei de la Chișinău. Condușă de Abram Coifman.

12. *Societatea de ajutorare a evreilor săraci „Ezrass-Anum”* – din 1905.

13. *Liceul particular evreiesc* – din 1917.

14. *Școala evreiască obștească „Talmud Tora”* – din 1920.

15. *Societatea pentru ajutorarea evreilor bolnavi „Biair-Hoilem”* – din 1899.

Președinte: Rahil Rapoport.

16. *Spitalul Evreesc* – din 1891.

17. *Liga Culturală Evreiască* – din 1919. Președinte: Isai Cogan. 200 de membri. Se menționează de noi că sediul Ligei Culturale a fost frecventat de indivizii suspecți de comunism.

Asociațiunile expuse mai sus în afară de activitatea fățișă pe care o desfășurau pentru a atinge scopul specificat în dreptul fiecăreia, lucrau în mod conspirativ în sprijinul mișcării comuniste, metodă ușor de executat, totul desfășurându-se sub masca legală.

În sprijinul celor afirmate mai sus, menționăm că aproape toate organizațiile comuniste descoperite în localitate, au avut conducători, precum și majoritatea membrilor evrei.

(...)

Ca o dovadă în plus că marea majoritate a evreilor simpatizau mișcarea comunistă este și comportarea acestora cu ocazia cedării Basarabiei, când evreii au ieșit în întâmpinarea bolșevicilor la bariera orașului, manifestându-și bucuria.

Odată cu instalarea regimului comunist în Basarabia, evreii din Bălți și mai ales cei care au suferit condamnări pentru activitate subversivă, au trecut la posturi de încredere și chiar de conducere. Cităm pe numiții: Leib Derji, Lona Lerner, Reidel Rahil, Masis Moisei, Cighenștein David, Cighenștein Lew și Cighenștein Mihail, Elik Abram, Elik David și Monăstârchi Abram.

O parte din evrei însă, capitaliști, fiind socotiți de către sovietici ca unii ce au exploatat pe proletari au fost deportați. Cităm pe numiții: Simha Smuker, Rahmil Ioffe, Danil Sorocher, Bujacher Aron și alții.

La data de 10 Iulie 1941, când s-a reinstalat Poliția Bălți, au fost găsiți în localitate un număr restrâns de evrei, majoritatea fiind plecați peste Nistru cu trupele sovietice, iar unii în comunele din apropierea orașului Bălți, de frica bombardamentelor și a incendiilor.

Chiar din prima săptămână după trecerea frontului, evrei localnici au început a se reîntoarce în oraș, unde fiind colectați de organele polițienești, s-au strâns un număr de 3.032 evrei, bărbați, femei și copii.

Toți aceștia au fost internați provizoriu într-un lagăr înființat în acest scop la fosta închisoare a N. K. V. D.-ului din localitate.

În urma măsurilor luate de către unitățile militare germane din localitate, de comun acord cu acest oficiu de poliție, au fost executați prin împușcare un număr de 76 evrei, bărbați, ostatici, pentru a preîntâmpina unele incidente ce se petrecuseră când evrei au atacat ostași germani.

Restul evreilor colectați în număr de 2.956, au fost înaintați prin Legiunea de Jandarmi Bălți, Lagărului înființat în acest scop în pădurea Răuțel, la 14 km. de orașul Bălți.

Mai târziu, în urma măsurilor luate de autoritățile superioare, lagărele din cuprinsul Basarabiei, au fost desființate, iar evreii transferați peste Nistru, unde se găsesc și în prezent.

În prezent, în orașul Bălți se găsesc un număr de 22 evrei, bărbați, femei și copii, botezați înainte de reocuparea Basarabiei sau căsătoriți cu creștini.

(...)

1943

A. N. R. M., *Fond 694, inv. 3, dosar nr. 269/1943, Istoricul minorităților, f. 3-15.*

* * *

**INSPECTORATUL REGIONAL DE POLIȚIE
CHIȘINĂU
SERVICIUL SIGURANȚEI**

No. 3.451

Anul 1943, Mai 3

C ă t r e

**POLIȚIA ORAȘULUI
BĂLȚI**

La raportul Dumneavoastră No. 26.135 S din 20 Martie a. c., la care anexat ni s-au trimis – în copie – două note informative privind pe evreii care se găsesc la Detașamentul Fălești.

Avem onoare a vă comunica că în urma anchetei făcute de organele militare la Compania I Drumuri Fălești – în cadrul celor semnalate de Dumneavoastră prin sus numitele note informative – rezultatul a fost negativ.

Fiind puși în asemenea situații pe viitor veți pune în vedere organelor Dumneavoastră în subordine – mai ales Comisariatului Fălești – dela care au emanat cele două note informative -, fiind audiat ca unul care era însărcinat cu ducerea corespondenței la Compania I Drumuri, care a declarat că nu a văzut evreii lucrând la Cancelaria Companiei, adică tocmai contrariu celor ce făcuse obiectul informației.

Informația nu trebuie să fie rezultatul unei obligațiuni programate, ci al realității sub raportul preocupărilor profesionale, contrariu ne vom face robi ai corespondenței inutile.

DIRECTOR REGIONAL

s.s./indescifrabil

ȘEFUL SERVICIULUI SIGURANȚEI

s.s./indescifrabil

A. N. R. M., *Fond 694, inv. 3, dosar nr. 274, vol. I/1943, Mișcarea evreiască*,
f. 66.

* * *